

Savonarola elmékedései a börtönben a Miserere zsoltárról

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Savonarola elmékedései a börtönben a Miserere zsoltárról

Olaszból fordította
Dr. Huszár Elemér

Nihil obstat.
Dr. Ladislaus Babura,
censor dioecesanus.

Nr. 399.
Imprimatur.
Strigonii, die 5. Februarii 1921.
Joannes,
card., aeppus.

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv 1921-ban jelent meg a Szent István Társulat kiadásában Budapesten. Az elektronikus változat a Szent István Társulat engedélyével készült.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
Előszó.....	4
Elmékedések	5

Előszó

A tizenegy napos kínvallatás véget ért. 1498. ápr.24-én fra Girolamo Savonarolát visszavezettek börtönébe, honnét csak május 19-én a végtárgyalásra vezették újra elő. A kínpadra vont test összetört, lelkét nem tudták megtörni. De a kínvallatásnál jobbkezeit megkímélték, hogy alá tudja írni a jegyzőkönyvet. Ez az épen maradt jobbkez most tollat ragad, ő, nem hogy önvédelmére írjon apológiát, vagy hogy bírját vádolja; földiekkel ő immár nem törődik, gondolatai egyedül Istennel foglalkoznak. Egykor a hét bűnbánó zsoltárt magyarázva, kihagyta a „Miserere”-t, a töredelmes bűnbánat e klasszikus kifejezését: „majd – úgymond – a maga idejében”. Most eljött az ideje.

A Miserere számtalan magyarázóit közt egy sem írta elmékedéseit ilyen lelkiállapotban, mint Savonarola: börtönében elhagyva mindenkitől, csalódva mindeniben, testben összetörve, halálos ítéletét várva. S íme, mindegyik az elmékedésekben semmi célzás, egyedül a bűnbánó áll szemben Istenével, nincs más célja ez elmékedésnek, mint lelki vigaszt s az Istennel való újra egyesülés eszközt nyújtani a zaklatott lelkeknek.

Luther Savonarola című művében megerősítését látta tanításának: a hit egyedül üdvözít. Holott a munka számtalan helyéből világosan kitűnik Savonarola korrekt katolikus felfogása, mely az üdvösséghez a hiten kívül a jó cselekedeteket nélkülözhetlenül szükségesnek tartja.

A fordítás P. Ferretti 1901-iki kiadása után készült, a jegyzetek elhagyásával, melyek a laikus olvasót kevésbé érdekelhetik.

Budapest, 1920. Szeplőtelen Fogantatás ünnepén.

H.E.

Elmékedések

Ó én szerencsétlen, segítség nélkül maradtam, aki megbántottam az eget és a földet, hova menjek, kihez forduljak, kinél találhatnék menekvést, ki lesz irgalommal irántam? Az égre nem merem emelni tekintetemet, mert súlyosan vétkeztem az ég ellen, a földön nem találok menekvést, mert botrányt okoztam a földön. Mit tegyek tehát? Kétségbeessem? Nem. Irgalmas az Isten, könyörületes az én Megváltóm. Isten az én menedékem. Ő nem fogja megvetni saját művét, eltaszítani saját képmását. Sírva és zokogva hozzád folyamodom tehát, irgalmas Isten, te vagy egyedüli reményem, egyedüli menedékem. De mit mondhatok neked, mikor alig merem szememet hozzád emelni. A fájdalom hangjait hallatom, irgalmadat kérem, s ezt mondom:

Könyörülj rajtam Isten a te nagy irgalmasságod szerint.

Isten, ki az elérhetlen világosságban lakozol, elrejtett Isten, kit testi szemeinkkel nem láthatunk, akit teremtett értelem fel nem foghat, emberi és angyali nyelv ki nem fejezhet, megfoghatatlan Isten, téged kereslek, téged hívlak segítségül, kimondhatatlan Isten, aki vagy. Tudom, hogy a legfőbb lény vagy, ha ugyan lény vagy, vagy inkább minden lény oka vagy, ha ugyan ok vagy: mert nem találok nevet kimondhatlan fenséged számára.

Isten, aki mindaz vagy, ami benned van, aki a bölcsesség vagy, aki a jóság vagy, aki a mindenhatóság vagy, aki a legfőbb boldogság vagy, minthogy irgalmas vagy, mi volnál más, mint az irgalom?

És én mi más vagyok, mint a nyomorúság? Íme, a nyomor áll előtted, Isten, ki az irgalom vagy. És te irgalom, mit fogsz tenni? Bizonytal a te művedet, mert nem választhatod el természetedtől. És mi a te műved? Eltörülni a nyomort, felemelni a nyomorult embereket. Könyörülj hát rajtam, Isten, vedd el, ó irgalom, nyomorúságomat, törüld el bűneimet, mert ezek az én legfőbb nyomorúságom, emelj fel engem nyomorultat, mutasd meg bennem művedet, gyakorold rajtam hatalmat.

Az örvény az örvénynek kiált. A nyomorúság örvénye az irgalom örvényéhez kiált, a bűnök örvénye a kegyelmek örvényéhez kiált. De az irgalom örvénye mélyebb a nyomor örvényénél, az örvény elnyeli az örvényt, az irgalom örvénye elnyeli a nyomor örvényét: könyörülj rajtam Isten a te nagy irgalmasságod szerint.

Könyörülj rajtam, nem az emberek kis irgalmassága szerint, hanem a te nagy, mérhetlen, megfoghatatlan irgalmasságod szerint, mely mérhetlenül felülmúlja mind a bűnöket, a te nagy irgalmasságod szerint, mellyel úgy szeretted a világot, hogy egyszülött Fiadat adtad érette. Lehet-e nagyobb irgalom, lehet-e nagyobb szeretet? Lehet-e hát kétségbeesni, nem kell-e bízni mindenkinek? Isten emberré lett és az emberekért keresztre feszítettet. Könyörülj hát rajtam, Isten, a te nagy irgalmasságod szerint, mellyel érettünk adtad egyszülött Fiadat, ki által elvetted a világ bűneit, akinek szent keresztsége által megvilágosítottad mind az embereket, ki által megújítottál mindent égen és földön. Moss, Uram, tisztára engem az ő vérével, világosíts meg engem az ő alázatosságával, újíts meg engem az ő feltámadása által.

Könyörülj rajtam, Isten, nem a te kis irgalmad szerint, mert kicsiny a te irgalmad, mikor az embereket megszabadítod a testi nyomorúságtól, de nagy, mikor megbocsátod a bűnöket s kegyelmed által az embereket a földiek fölé emeled. E nagy irgalmad szerint könyörülj rajtam, Uram, téríts magadhoz engem, törüld el bűneimet, szentelj meg engem szent malasztoddal.

És könyörületed sokasága szerint töröld el gonoszágomat.

A te könyörületed Uram, a te irgalmasságod sokasága, mellyel kegyesen tekintesz a nyomorultakra. A te könyörületed irgalmasságod cselekedete.

Lábaidhoz borult, jóságos Jézusom, Mária Magdolna, könnyeivel mosta, hajával törülte s te megbocsátottál neki s békével bocsátottad el; íme, Uram, irgalmasságod cselekedete. Péter megtagadott s esküvel erősíté tagadását, reá tekintettél s keservesen sírt; te megbocsátottál neki, megerősítetted az apostolok fejedelméül; íme, Uram, irgalmasságod cselekedete. A lator a keresztfán egy szavad által üdvözült. Pál az üldözés hevében elhívatra egyszerre eltöltetik Szentlélekkel. Ezek, Uram, a te irgalmasságod cselekedetei s mind az idő kevés volna, ha mind el akarnám sorolni. Mert ahányan vannak igazak, annyi a te irgalmasságod cselekedete. Senki sem dicsekedhetik önmagában: jöjjenek elő mind az igazak a földről s az égből, kérdezzük őket színed előtt, ha önerejükől üdvözültek-e? Egy szívvel egyhangúlag azt fogják felelni: Ne nekünk, Uram, ne nekünk, hanem a te nevednek adj dicsőséget a te irgalmad és igazságod miatt. Mert nem kardjuk által bírták a földet és nem karjuk szabadította meg őket, hanem a te jobbod és karod, a te orcád világossága, mert kedvelted őket: azaz nem saját érdemük által, nem saját műveik által üdvözültek, hogy egy se dicsekedjék azzal, hanem mert úgy tetszett neked. Ezt mondja rólad, Uram, a próféta: megszabadított, mert kedvelt engem.

Míthogy ugyanaz az Isten vagy, akinél nincs változás, sem árnyéka a változandóságnak, mi pedig a te teremtményeid, miként atyáink, kik éppúgy bűnösök voltak, mint mi s egy a közbenjáró Isten s ember között, Krisztus Jézus, aki megmarad örökre, hogyan árasztanád reánk is irgalmasságod cselekedeteit, mint atyáinkkal tetted? Elfeledkeztél-e rólunk? Mi vagyunk-e egyedül bűnösök? Nem halt-e meg Krisztus érettünk? Nincs már több irgalom? Uram Istenem, kérlek és könyörgök, töröld el gonoszágomat könyörületed sokasága szerint, mert sok az, sőt végtelen; e sokaság szerint töröld el gonoszágomat, vonj magadhoz, emelj fel, szentelj meg szent malasztod által, miként számtalan bűnöst vonzottal, felemeltél s megszenteltél. Töröld el hát könyörületed sokasága szerint gonoszágomat, tisztíts meg szívemet, hogy kiirtva a gonoszágot, kiűzve a tisztátalanságot, szívem fehér lap legyen, melyre Isten ujja írja szeretetének törvényét, mellyel semmi gonoszság együtt meg nem állhat.

Moss meg engem mindinkább gonoszágomból és bűnömből tisztíts meg engem.

Bevallom, Uram, egyszer már eltörült gonoszágomat, eltörülted újra, ezerszer lemostad; de moss meg újra gonoszágomból, mert újra elestem. Egy bizonyos számig bocsátsz-e meg a bűnös embernek s nem tovább? De Péternek, aki azt kérdé: hányszor bocsássak meg atyámfiának, aki vétkezett ellenem? Hétszer? Ezt felelted: Nem mondom neked: hétszer, hanem hetvenszer hétszer, – véges számot mondvá végtelen helyett. Nagyobb lehet-e hát az emberi elnézés a tiednél? Nem nagyobb-e Isten az embernél s nem jobb-e? Te vagy Isten az Úr s merő hiúság minden élő ember; egyedül te vagy, ó Isten, jó, minden ember hazug. Nem mondtad-e: ha pedig az istentelen bűnbánatot tart, semmi gonoszágáról nem emlékezem meg? Íme, én istentelen, bűnbánatot tartok. Mert romlásba mentek át sebeim az én balgatagságom miatt. Nyomorulttá lettem s igen meggörbítetttem, napestig szomorkodva járok vala, megsanyargattattam s igen megaláztattam, jajgaték szívem fohászzkodása miatt. Uram, előtted van minden kívánságom s fohászzkodásom nincs előled elrejtve. Szívem megháborodott, elhagyott engem erőm s szemem világa sincs velem.

Miért nem töröld el hát, Uram, gonoszágomat? És ha már eltörölted könyörületed sokasága szerint, moss meg engem mindinkább gonoszágomból. Mert még nem vagyok egészen tiszta, fejezd be művedet, töröld el egészen vétkemet, töröld el bűnösségemet, növelj

a világosságot, gyűjtsd szívemet szerelmedre, úzd el a félelmet, mert a tökéletes szeretet kizárja a félelmet.

Távozzanak tőlem teljesen a világ szeretete, a test szeretete, a dicsőség szeretete és az önszeretet; moss meg engem mindinkább s töröld el mindinkább gonoszságomat, mely által vétkeztem felebarátom ellen s tisztíts meg bűnömtől, mellyel megsértettelek Istenem; ne csak a vétket és a bűnösséget, de a bűn csiráját is irtsd ki belőlem.

Moss meg, kérlek, kegyelmed vízával, azzal a vízzel, melyből aki iszik, nem fog szomjúhozni mindörökké, hanem szökőkút vize lesz őbenne az örök életre. Moss meg könnyeim vízával, moss meg Szentírásod vízával, hogy azok közé számíttassam, akikről azt mondád: már ti tiszták vagytok a beszédnél fogva, melyet nektek szólottam.

Mert elismerem gonoszságomat s bűnöm előttem vagyok mindenkoron.

Habár szemlélve könyörületed s irgalmasságod sokaságát, nagy bizalommal futok hozzád, Uram, még sem jövök, mint a farizeus, aki büszkén állva imádkozott magában, dicsérte önmagát s megvetette felebarátját; nem, hanem mint a vámos, aki nem is merte felemelni szemét az égre. Mert ismerem gonoszságomat s amidőn szemlélem bűneimet, nem merem felemelni szememet, hanem megalázkodva a várossal, mondom: Isten, légy irgalmas nekem, bűnösnek. Mert lelkem habozik a remény s félelem közt s majd kétségbeesem a félelemtől bűneim miatt, melyeket ismerek magamban, majd felemelkedem a reménység által irgalmasságodban. De mert a te irgalmad nagyobb az én nyomorúságomnál, mindig remélni fogok benned, ó Uram s örökké dicsérni fogom könyörületedet. Mert tudom, hogy nem akarsz az istentelen halálát, hanem hogy megtérjen és éljen, hogy megismerje istentelenségét, elhagyja a bűnt, hozzád térjen és éljen. Add, Istenem, hogy benned éljek. Mert beismerem istentelenségemet, tudom mily súlyos, mily nagy, mily kárhozatos: tudom s nem titkolom; hanem szemeim elé állítom, hogy könnyeimmel lemossam, hogy bevalljam igaztalanságomat az Úrnak. És bűnöm, mellyel kevélyen felkeltem ellened, mindig előttem van s épp azért van előttem, mert előtted vétkeztem, valóban előttem, mert lelkem előtt van s mindig vádol előtted, a bíró előtt, mindig és mindenütt elítél; annyira előttem van, hogy mindig szemem előtt áll s útjába áll, hogy imádságom hozzád eljusson s így eltávolítja tőlem irgalmadat, megakadályozva, hogy hozzám jusson; azért reszketek és zokogok s könyörgök irgalmadért. Miként tehát, Uram, tőled nyertem a kegyelmet, hogy megismerjem istentelenségemet és sirassam bűneimet, úgy tedd most tökéletessé elégtételemet. Mert minden jó adomány s minden tökéletes ajándék onnan felülről vagy, leszállván a világosság Atyjától.

Egyedül neked vétettem s gonoszt előtted cselekedtem, hogy igaznak találtassál beszédeidben s győzedelmes légy, midőn ítélteled.

Kétségkívül egyedül ellened vétettem, mert parancsoltad, hogy önmagadért szeresselek s a teremtmények szeretetét reád vonatkoztassam; én ellenben jobban szerettem a teremtményeket, önmagukért szeretve azokat. S mi egyéb a bűn, mint önmagukért szeretni a teremtményeket? S mi egyéb ez, mint ellened véteni? Mert aki a teremtményeket önmagukért szereti: istenévé teszi azokat. Egyedül ellened vétettem hát, mert istenemmé tettem a teremtményt, elvetve téged, egyedül téged sértettelek meg. Mert nem teremtmény ellen vétettem, ha teremtményekbe helyeztem végcélomat, mert nem parancsoltatott nekem, hogy bármely teremtményt önmagáért szeressek. Ha az lett volna parancsolva, hogy egy angyalt szeressek önmagáért és én önmagáért szerettem volna a pénzt, úgy bizonytalán vétettem volna az angyal ellen: de mert egyedül téged kell önmagadért, a teremtményeket pedig benned s reád vonatkoztatva szeretnem, azért egyedül ellened vétettem, mikor a teremtményeket önmagukért szerettem.

De ami rosszabb, előttem cselekedtem gonoszat, nem szégyelltem jelenlétedben követni el a bűnt. Ó, Istenem, mennyi bűnt követtem el jelenlétedben, melyet semmi esetre sem követtem volna el az emberek előtt, s amelyet minden ember előtt rejtve akartam tartani! Jobban féltem az emberektől, mint téled, mert vak voltam s szerettem a vakságot, azért nem láttalak s nem szemléltelek; csak testi szemeim voltak, azért nem láttam csak az embereket, akik testiek s azokat féltem. De te láttad minden bűnömet s számoltad azokat, azért nem titkolhatom el előled s nem futhatok el színed elől. Hova menjek a te lelked elől s hova fussak színed elől? Mit tegyek tehát? Hova forduljak? Kit találok védőmül? Kit, ha nem téged, Istenem? Ki lenne oly jó, oly kegyes, oly irgalmas? mikor te felfoghatlan módon felülmúlod irgalomban mind a teremtményeket. Irgalom és bocsánat a te tulajdonságod, s mindenhatóságodat legfőképp a bocsánat és irgalom által mutatod.

Bevallom, ó Uram, egyedül ellened vétettem s előttem cselekedtem gonoszat; légy irgalommal irántam s mutasd meg bennem mindenhatóságodat, hogy igaznak találtassál beszédeidben. Nem jöttem hívni az igazakat, hanem a bűnösöket bűnbánatra. Igazold szavadat, ó Uram, hívj engem magadhoz, fogadj fel engem, tedd, hogy a bűnbánat méltó gyümölcseit hozzam, mert ezért feszítettél keresztre, ezért haltál meg s temettedél el.

Te mondád máshol: Mikoron felmagasztaltatom a földről, mindeneket magamhoz vonzok. Igazold hát szavadat: vonzz magadhoz engem, hogy utánad fussak, keneteid illatára. Te mondád azt is: jöjjetek hozzám mind, akik fáradtak és terhelve vagytok és én megenyhítlek titeket. Íme, hozzád jövök terhelve bűneimtől, éjjel-nappal szívem nyögésében fáradtan, enyhítsd meg, Uram, hogy igaznak találtassál beszédeidben s győzedelmes légy, midőn ítéltetel. Mert sokan mondják: nincs neki szabadulása az ő Istenében, elhagyta őt az Isten. Mivel így ítéltetel ezektől, Uram, győzd meg őket s ne hagyj el engem. Légy irgalmas velem, adj nekem üdvösséget, s íme, meggyőzted őket. Azt mondják, nem leszel irántam irgalmas, el fogsz vetni színed elől, nem fogsz többé kegyelmedbe fogadni. Az emberek így ítélnék meg, az emberek így beszélnek rólad, ilyenek az ő ítéleteik; de te irgalmas, te könyörületes, légy részvétellel irántam, győzd meg ítéletüket, mutasd nekem irgalmasodat s dicsértessék bennem a te könyörületed. Tégy engem irgalmasod edényévé, hogy igaznak találtassál beszédeidben s győzedelmes légy, midőn ítéltetel. Mert az emberek merevnek és szigorúnak ítélnék, győzd le irgalommal s szelídséggel ítéletüket, hogy az emberek is irgalmat tanuljanak a bűnösök iránt s a vétkesek bűnbánatra indíttassanak, látva bennem tündökölni a te irgalmasodat s könyörületességedet.

Mert íme, vétékben fogantattam és bűnökben fogant engem anyám.

Ne figyelmezz Uram bűneim nagyságára, ne tekintsd azok nagy számát, hanem ismerd fel ten-művedet. Emlékezzél, hogy por vagyok s minden test olyan, mint a széna. Mert íme, vétékben fogantattam s bűnökben fogant engem anyám. Földi anyám, ki érzékiségből fogant engem s benne nyertem az eredendő bűnt. S mi egyéb az eredendő bűn, mint megfosztás az eredeti igazságtól s az egész ember egyenességétől? Azért az ebben a bűnben fogant és született ember ferde és félrehajló. A testnek a lélekkel ellentétes kívánságai vannak, az értelem gyenge, az akarat erőtlen, az ember törekeny és hiú, érzékei egy dolgot más gyanánt mutatnak, képzelete elragadja, a tudatlanság eltéríti az igaz útról s számtalan akadályt talál, melyek a jótól visszatartják és a rossz felé hajtják. Az eredendő bűn a gyökere minden bűnnek, taplója minden gonoszságnak. Azért bár természettől fogva minden emberben ugyanaz, lényegében minden bűn benne foglaltatik.

Lásd tehát Uram, mi vagyok s honnét vagyok, az eredendő bűnben fogantattam, mely magában foglal minden bűnt és gonoszságot, ebben fogant anyám. Egészen a bűnök közepette vagyok tehát, mindenfelől körülvéve törökkel, hogy menekülhetnék? Mert nem a jól cselekszem, melyet akarok, hanem ami rosszat gyűlölök, azt mívelem; mert tagjaimban

oly törvényt találok, mely ellenkezik értelmem törvényével s a bűn és a halál törvényének foglyává tesz. Annál inkább felemel tehát a te irgalmad, mennél törekenyebbnek s törökkel körülvettnék lát. Ki ne könyörülne a betegen? Ki ne volna részvétellel a szenvedő iránt? Jöjj, ó jöjj, édes Szamaritánus, emelj fel engem sebesültet s félholtat, gyógyítsd meg sebeimet, önts azokba olajat és bort, helyezz el barmodra, vezess a szállásra s ajánlj a szállásadónak, adj két tallért neki s mondd: amit ezenfelül költesz, mikor visszatérek, megadom neked.

Mert íme, az igazságot szereted, a te bölcsességed titkos és elrejtett dolgait kinyilatkoztattad nekem.

Jöjj, ó édes Szamaritánus, mert íme, az igazságot szereted, az ígéretek igazságát, melyet az emberi nemnek tettél; szereted, mert te tetted, s megtartottad, mert benned szeretni s jót tenni egy. Mert te önmagadban változhatlan vagy, nem mint mi, akik ma szeretünk, s holnap nem szeretünk, a te szerelmed cselekedete nem jön és megy. Te egészen szeretet vagy, szeretet, mely soha nem változik, mert szeretet az Isten.

Azért, ha te szereted a teremtményt, úgy jót teszel vele s akivel több jót teszel, azt jobban szereted. Mi egyéb hát szeretni a te igazságodat, mint tenni s megtartani?

Az agg Ábrahámnak fiát ígértél, a meddő s években előrehaladt Sárának megtartottad ígéretedet, mert szereted az igazságot. Izrael fiainak tejjel-mézzel folyó földet ígértél s megadtad nekik, mert szereted az igazságot. Dávidnak azt ígérted: sarjadékokat trónodra ültetem s így lőn, mert szereted az igazságot. Számptalan a te ígéreted, melyhez mindig hű maradtál, mert szereted az igazságot; bocsánatot s kegyelmet ígértél a hozzád megtérő bűnösnek és soha senkit meg nem csaltál, mert szereted az igazságot. A tékozló fiú, aki távol országba költözött s mindenét eltékozolta könnyelmű életmóddal, magába szállva hozzád jött, mondván: atyám, vétkeztem az ég ellen és teellened, immár nem vagyok méltó, hogy fiadnak neveztessem, hanem fogadj be béreseid közé. De te, mikor még messze volt, irgalmas szemmel tekintettél reá, elébe futottál, nyakába borultál, megcsókoltad, legszebb köntösödöt adtad reá, gyűrűt húztál ujjára, sarut lábaira, levágattad a hízott borjút, örömmel töltöd el egész házadat, mondván: örvendjünk és vigadjunk, ez az én fiam, aki meghalt volt s feltámadott, elveszett volt és megtaláltatott. S miért mindez, Uram? Mert szereted az igazságot.

Ezt az igazságot, ó irgalom atyja, szeressed bennem, ki hozzád visszatérek távol országból, jöjj elébem, csókolj meg, add vissza egykori ékességemet, vezess házadba, öld le a hízott borjút, hogy bennem örvendjenek mindazok, akik benned remélnek s vigadjunk lelki lakomán. Éppen csak velem nem tartanád meg az igazságot?

Ha a vétkeket figyelembe veszed, Uram, ki állhat meg előtted? Bizonytalán a vétkekre nem fogsz figyelmeznit, mert szereted az igazságot s szereted mérhetlen szeretettel. S mi az igazság, melyet szeretsz, ha nem a te Fiad? Ki mondá: Én vagyok az út, az igazság és az élet. Ő az igazság, melyről minden igazság neveztetik égen és földön.

Ezt szereted, ebben telik kedved, mert szeplőtelennek találtad s azt akartad, hogy feláldozza magát a bűnösökért. Őrizd meg hát Uram az igazságot, im itt vagyok én nagy bűnös, akiben meg kell azt őrizned, akinek sok bűnét kell megbocsátanod, akit Krisztus vérével kell tisztára mosnod s az ő szenvedésével megváltanod. Miért adtad nekem, Uram, szent Fiadnak s a benne való hitnek ismeretét? Talán azért, hogy jobban elszomorodjam, látva megváltásomat s nem tudva azt elérni? Bizonytalán nem, hanem, hogy megértve, hogy kész számomra a bocsánat, Krisztus kegyelmével elnyerjem azt. Válts meg engem Uram, felfedve előttem bölcsességed elrejtett titkait, hogy ez ismeret segítségemre legyen, s az üdvösségre vezessen. Ezeket a bölcsészek nem ismerték, ismeretlen volt ez előttük, mert Fiad megtestesülése előtt senki nem ismerte, egynéhány választottadat kivéve. A világ fáradhatlan kutatói (a világ bölcseiről szólok) felemelték szemüket az égen túlra s nem tudták

bölcsességedet megtalálni, mert elrejtetted ezeket a bölcsék és okosak elől s kinyilatkoztattad a kicsinyeknek, alázatos halászoknak s a szent prófétáknak, hogy azt tanítsák. Ha tehát bölcsességed és Szentírásod titkos és elrejtett dolgait kinyilatkoztattad nekem, miért ismerem azokat hiába? Mert hiába ismerem, ha nem vezet az üdvösségre. Mert a bölcsészek is, ámbár megismerték az Istent, nem úgy dicsőítették, mint Istent, s nem adtak neki hálát, hanem hiúkká lettek gondolataikban s meghomályosodott az ő esztelen szívük, magukat bölcséknek mondván, bolondokká lettek. Tűrnéd-e hát, hogy én is ezek közül való legyek? Nem, mert te az irgalom vagy, mely el nem hagyja a bűnbánókat.

Bocsáss meg hát Uram a te szolgálódnak s tedd, hogy fiaid közül való legyen, hogy bölcsességed ismeretlen s elrejtett titkai, melyeket azoknak kinyilatkoztattál, a bölcsesség forrásához vezessék, mely a magas egekben áll s irgalmasságod művei által, melyeket szolgálóddal véghezvittél, dicsértessél Uram, ki nem hagyod el azokat, akik benned bíznak.

Hints meg engem izsóppal s megtisztulok, moss meg engem s a hónál fehérebb leszek.

Mert te, Uram, szereted az igazságot s felfedted előttem bölcsességed elrejtett titkait, nagy reményt merítettem, s bízom benne, hogy nem fogsz elüzni színed elől, hanem meghintesz izsóppal s megtisztulok. Az izsóp szerény, meleg, illatos növény, mi egyebet jelent, mint egyszerűlt Fiadat, a mi Urunk Jézus Krisztust? Mert megalázta magát mindhalálig, egészen a kereszthalálig s végtelen szeretetének tűzével szeret bennünket s vérével mos meg bűneinktől s jóságának, szelídségének és igazságának édes illatával tölti el a világot. Ezzel az izsóppal hintesz meg engem, mikor reám árasztod az Ő vérének erejét, mikor a hit által Krisztus lakik bennem, mikor a szeretet által leszek Vele egybekötve, mikor utánozni fogom az Ő alázatosságát s szenvedését, s akkor megtisztulok minden tisztátalanságomtól, akkor megmosdom könnyeimben, melyek Krisztus szerelméért fognak szemeimből ömleni, elfáradok fohászzkodásomban, megöntözöm minden éjjel ágyamat, megáztatom fekvőhelyemet könnyhullatásaimmal. Akkor fogsz engem megmosni s fehérebb leszek, mint a hó. A hó tiszta és hideg. És így, Uram, ha meghintesz engem izsóppal, a hónál fehérebb leszek, mert a te világosságod által leszek megvilágosítva, mely tisztaságban minden földi dolgot felülmúl s az égi javak szeretetére fogok lánggra gyúlni, minden testi érzelemről lemondok, hideg leszek a földi dolgok iránt, lángoló az égiek iránt.

Add, hogy örömet és vigasságot halljak és örvendezzenek megalázott csontjaim.

Akkor, Uram, neked könyörgök s reggel, világosságod hajnalán meghallgatod az én szómat s meghallom, mit szól bennem az én Istenem, mert békességet szól ő népének és békét ad nekem. Igen, Uram. a békét adod nekem, mert benned reméltem. Az öröm és boldogság szavát fogod velem hallatni, mikor hallani fogom a szavakat, melyeket hallott Mária, ki lábaidnál sírt. És mit hallott Mária? A te hited megszabadított téged, menj békével. Hallani fogom, amit a lator hallott: még ma velem leszel a paradicsomban. Örömöm lesz bűneim bocsánatán, boldog leszek javaid ígéretével. Nem kell-e örülnöm s boldognak lennem, mikor minden bűneimért megkettőzöd javaidat?

Akkor kezdem majd érezni, mily édes vagy, Uram, megtanulok a mennyei tájakon lakozni, a prófétával fogom mondani: mely nagy, Uram, a te édességed sokasága, melyet fenntartottál a téged félőknek! Örvendezni fogok s boldog leszek, s megalázott csontjaim megreszketnek. Mi egyéb a csontok, melyek a húst tartják, mint az értelmes lélek erői, melyek testünk gyöngeségét hordozzák, hogy ne fusson minden bűnbe s ne legyen az ember egészen testi s ne romoljon meg egészen. E csontok megaláztattak, mert az értelem igen meggyengült és az akarat igen hajlandó lett a rosszra. Már majdnem úgy van, hogy nem a test engedelmeskedik az értelemnek, hanem az értelem a testnek.

Bűneimnek nem tudok ellenállani, mert csontjaim megaláztattak. És miért aláztattak meg? Mert elhagytak téged, az élővíz kútfejét, s maguknak kutakat ástak, beomlodozó kutakat, melyek vizet nem tarthatnak, mert nem teljesek malasztoddal, mely nélkül senki jól nem élhet, mert semmit nem tehetünk nélküled. Saját erejükben bíztak, mely nem volt erő s ezért kevésre mentek ostobaságukban. Jöjjön hát a te erőd, Uram, s megalázott csontjaim örvendezni fognak; jöjjön a te kegyelmed, jöjjön a szeretet által tevékeny hit, jöjjenek az erények, az adományok, s megalázott csontjaim örvendezni fognak. Örvendezni fog az értelem, felvidul az emlékezet, örülni fog az akarat. Bizonytalán örvendezni fognak s a jó cselekedetekre adják magukat, nagy erővel fogják azokat gyakorolni, nem fognak megfogyni, hanem a te segítségével állhatatosak lesznek mindvégig.

Fordítsd el orcádat bűneimről és töröld el minden gonoszágomat.

Miért tekintesz, Uram, bűneimre? Miért számolod s tartod pontosan számon őket? Hiszen tudod, hogy az ember olyan, mint a mező virágja. Ő tekint inkább Krisztusod arcába. Jaj, nekem, nyomorultnak! Miért látlak haragra gyűlva ellenem? Igen, bevallom, vétkeztem, de te jószágos, légy részvétellel irántam, fordítsd el arcodat bűneimtől. A te arcod a te megismerésed. Fordítsd el hát megismerésedet bűneimtől. Nem az egyszerű észrevétel ismeretéről szólok, mellyel mindig mindent látsz, hanem a jóváhagyás vagy rosszallás megismeréséről, mellyel az igazak műveit jóváhagyod és a gonoszak bűneit rosszallva elítéled. Ne akard bűneimet úgy megismerni, hogy beszámítsd nekem azokat, hanem fordítsd el arcodat bűneimtől, hogy irgalmad által eltörültsenek. Tekints, Uram, általad alkotott teremtményedre, nézd a te képmásodat, te alkottad teremtményedet a te képedre, de én nyomorult az ördög képmását helyeztem fölébe. Azért fordítsd el arcodat az ördög képmásától, hogy ne gyulladj haragra ellenem s nézd a te képmásodat, hogy szájalomra gerjedj irántam.

Irgalmas Uram, emlékezz, hogy reátekintettél Zacheusra, aki a fügefára mászott s betértél házába; sohasem tetted volna ezt, ha az ördög képmására tekintettél volna benne, de mert saját képedet láttad benne, részvétellel voltál iránta s az üdvösséget adtad neki. Megígérte, hogy négyszer téríti vissza a gonoszul szerzettet s javainak felét a szegényeknek adja, s irgalmat és üdvösséget nyert. Én egészen neked adom magam, semmit sem tartok meg magamnak s ígérem, hogy őszinte szívvel foglak szolgálni s éltem minden napjain neked szentelem minden gondolatomat. Miért nem tekintesz bennem is, Uram, a te képmásodra, miért szemléled bűneimet? Fordítsd el, kérlek, arcodat bűneimről s töröld el gonoszágomat. Töröld el, kérlek, mind, hogy semmi ne maradjon. Mert írva vagy: ha valaki az egész törvényt megtartja, de egyben vétkezik, mindenikben vétkes lett; azaz méltó lett a gyehenna tüzére, mely a halálos bűnök büntetése. Töröld el hát minden gonoszágomat, hogy egy se sértsen s tetten bűnössé.

Tiszta szívet teremts bennem, ó Isten! és az igaz lelket újítsd meg bensőmben.

Az én szívem elhagyott engem, nem gondol reám, elfeledkezve üdvösségéről tévelyegve jár tévutakon, messze távozott, a hiúság után jár, szemei a föld határaitra szegezve, szólítottam és nem felelt, elment elveszett bűneiben, szolgaságba esett.

Mit mondjak hát, ó Uram? Teremts bennem, Istenem, új szívet, alázatos, szelíd, békekedő, jószágos, kegyes szívet, mely senkinek sem tesz rosszat, nem fizet rosszért rosszal, hanem inkább rosszért jóval, mely téged mindenek fölött szeret, mely mindig rád gondol, rólad beszél, hálát ad neked, himnuszokban s dicsőénekekben örvendez, melynek társalgása az égben van. Ilyen szívet teremts bennem Isten, hozd létre a semmiből, hogy amilyen nem lehet természetből, olyan legyen a kegyelem által, melyet egyedül te adsz a léleknek: ez a tiszta szív, mely minden erényt magával hoz, minden bűnt elűz. Teremts hát

Isten kegyelmed által bennem tiszta szívet és az igaz lelket újítsd meg bensőmben. Mert a te lelked elvezet engem az igaz útra, megtisztít a földi érzelmektől és a mennyei dolgokra emel.

Mert a szerető és a szeretett egy: aki a testet szereti, az test, aki a lelket szereti, az lélek. Adj lelket nekem, mely téged legfőbb Lélek, szeressen, mert lélek az Isten, s akik őt imádják, lélekben és igazságban kell őt imádniuk.

Adj nekem igaz lelket, mely nem sajátját keresi, hanem a tiedet, újítsd meg az igaz lelket bensőmben, újítsd meg, mert azt, melyet már adtál nekem, bűneim elfojtották; adj nekem új lelket, mely megújítsa, ami bennem megvénült. Mert az én lelkem, szellem, úgy teremtetted, hogy magában véve igaz s természettől jobban szeret téged, mint önmagát s mindent érted szeret, mert igaz a természetes szeretet, mely tőled származik, de a rossz akarat által a szellem megsérült s a természetes szeretet megromlott. Újítsd meg hát e szellemet, Uram, és e szeretetet kegyelmeddel, hogy természete szerint helyesen cselekedjék, újítsd meg bensőmben, hogy úgy verjen ott gyökeret, hogy soha többé elszakadni ne tudjon.

Újítsd meg kérlek bensőmben, hogy mindig égi szerelemre gyullasszon, mindig utánad sóhajtszon, mindig veled egyesítsen, soha téged el ne hagyjon.

Ne vess el engem színed elől s Szentlelkedet ne vedd el tőlem.

Íme, Uram, színed előtt állok, hogy nálad irgalmat találjak, a te jóságod előtt állok s várom kegyes feleletet: ne vess el engem színed elől. Ki jött, Uram, valaha hozzád s távozott elvetve? Ki könyörgött színed előtt s távozott üresen? Kegyességed bősége által fölülhaladod a könyörgők érdemeit is, óhajtasait is s többet adsz nekünk, mint az emberek óhajtani s felfogni képesek. Soha senki nem hallotta, hogy aki hozzád jött, színed elől elvetted volna. Én volnék-e hát az első, akit elűznél színed elől? Nálam akarnád-e kezdeni, hogy megszégyenítsd azokat, kik hozzád folyamodnak? Nem akarsz-e többé irgalmat és megbocsátást gyakorolni? Lehetetlen az. A kananei asszony követett, kiáltozott, betöltte a léget kiáltásával, tanítványaidat részvétre indítá s te hallgattál: állhatatos volt könyörgésében s imádott téged, mondván: Uram segíts, s akkor sem feleltél neki. A tanítványok kértek érte s mondák: Uram, hagyd távozni, mert utánunk kiáltoz. És mit feleltél, mondjad, Uram? Bizony azt, hogy hiába sír, hiába panaszkodik. És mondád neki: Nem küldettem, hanem csak Izrael házának elveszett juhaihoz. Mit kellett tegyen a kananei asszony, ezt hallván? Bizonyára kétségbe kellett esnie vágyva várt malasztod felől. És nem esett kétségbe, hanem bízva irgalmadban, folytatta könyörgését, mondván: Uram, segíts. És te, ó Uram, az állhatatosan alkalmatlankodónak azt felelted: Nem jó a fiak kenyere a kutyának dobni, mintha világosan azt mondtad volna: menj, ti kananeiek kutyák vagytok, tisztátalanok vagytok, bálványimádók vagytok, az égi kegyelem adományai nem a ti számotokra valók, nem foszthatom meg attól a zsidókat, akik az igaz Istent imádják, s nem adhatom nektek, akik az ördögöt imádjátok. Mit fogsz most tenni, ó kananei asszony? Pirulj el s távozz, mert az Úr haragra gerjedt nemcsak ellened, de egész nemzeted ellen. Ki ne távozott volna zavarodottan, Uram Isten, e szavaidra?

És mégis ez asszony állhatatos az imádságban, nem veszi el reményét, nem panaszkodik kemény szavaidról, nem gerjed haragra, hanem mindjobban megalázva állhatatos könyörgésében s bizalommal mondja: Bizony igaz, Uram, amit te mondasz, de én nem kérek kenyeret, nem kérem a fiák kegyelmét, mert én egy kis kutya vagyok, a morzsákat kérem, melyek fiaid asztaláról lehullanak. Halmazd el őket csodáiddal s kegyelmeiddel, de ne tagadd meg tőlem sem e kis kegyelmet, hogy leányom megszabaduljon a gonosz lélektől. Mert a kis kutyák is a morzsákat eszik, melyek uruk asztaláról lehullanak. Minő hit, minő bizalom, minő alázat! S azért ahelyett, hogy megharagudnál alkalmatlankodásáért, örvendve erényén azt mondád: Asszony, nagy a te hited, legyen neked, amint kívánod.

És miért vannak, ó Uram, Isten, ezek a dolgok megírva? Hogy megtanuljunk remélni benned, állhatatosnak lenni az imában ájtatossággal s alázattal, mert te akarsz adni, de a

mennyek országa erőszakot szenved, és az erőszakosok ragadják el azt. Azért mind, amik megírtak, a mi tanulságunkra írtak, hogy a béketűrés s az írások vigasztalása által reményünk legyen. Míg tehát én éjjel-nappal sírva állok színed előtt, ne űzz el, Uram, nem hogy a gonosz lélek testi elnyomása alól megszabadíts, hanem hogy megmentsd lelkemet lelki hatalma alól. Jóságos Jézusom, tedd, hogy ne maradjak szégyenben, mert egyedül benned van reményem s nem találok üdvöt csak benned, ó Uram. Mert mind elhagytak, testvérek és fiak elvetettek, saját bensőm undorodik magamtól. Nincs más, aki segítene rajtad kívül. Ne űzz hát el színed elől s ne vedd el tőlem Szentlelkedet. Senki sem mondhatja: Uram Jézus, ha nem a Szentlélek által. Ha tehát téged hívlak segítségül, Uram Jézus, a Szentlélek által teszem. Ha fájnak elkövetett bűneim, ha bocsánatot kérek értük, bizony a Szentlélek által teszem, hogy velem legyen s velem fáradjon. Mert mi nem tudjuk, mit és miképpen imádkozzunk, hanem maga a Lélek könyörög érettünk kimondhatlan fohászkodásokkal. E Szentlelkedet ne vedd el hát tőlem, hogy tanítson imádkozni, segítsen a fáradtságban, állhatatossá tegyen az imában s a bánatban, hogy végül kegyelmet nyerjek előtted s neked szolgáljak éltem minden napjain.

Add vissza nekem Üdvözítőd örömét s a jóra kész Lélekkel erősíts meg engem.

Nagy dolgot kérek tőled Uram, mert te vagy Isten, a Nagyúr és nagy király minden istenek felett, megsért téged, aki csekélységet kér tőled. Csekélység minden mulandó, csekélység minden testi, nagy és értékes csak a lelki. Vedd el a lelket, a szellemet a testből, mi marad, ha nem tisztátalanság, por és árnyék? Akkora a távolság a lélek és a test között, mint a test és árnyéka között. Aki tehát testi dolgokat kér tőled, csekélységet kér, aki lelkieket kér, bizony nagy dolgokat kér, a legnagyobbat, aki Üdvözítőd örömét kéri. Ki a te Üdvözítőd, ha nem szent Fiad Jézus Krisztus? Ez az igaz Isten és az örök élet. És miért ne kérném tőled, végtelen jóságú Atya, Üdvözítődöt? Értem adtad őt a keresztfára. Ha tehát te magad áldoztad fel őt érettem, miért szégyellném őt kérni tőled? Igaz, az ajándék végtelen s nem vagyok az ajándéokra méltó, de te hozzád méltó nagy dolgokat adni. E kimondhatlan kegyességedért merek hát hozzád közeledni bizalommal s kérni tőled Üdvözítőd örömét. Hiszen, ha a földi atyától fia halat kér, kígyót fog-e adni neki? És ha egy tojást kér tőle, skorpiót fog-e neki adni? És ha kenyeret kér tőle, vajon követ fog-e adni neki?

Ha tehát a földi atyák, a rosszak és bűnösök nem tagadják meg, hogy fiaiknak adják azokat a javakat, melyek nekik adtak, mennyivel inkább fogod te, ó mennyei Atya, aki a Jóság vagy, a lelki javakat megadni azoknak, akik kériek tőled? Íme, a te fiad, aki távol országból tér vissza hozzád bűnbánóan, kéri tőled a hitet, melyet a hal jelképez. Mert miként a hal a víz alatt él, úgy a hit azokból a dolgokból való, melyek nem láthatók. Az igaz hitet kérem tőled, hogy örvendjek Üdvözítődben. Talán kígyót fogsz adni? Talán a hitetlenség mérgeét fogod adni, mely az ősi csábító kígyótól, az ördögtől származik? A reményt kérem tőled, Uram, melyet a tojás jelképez, mert miként a tojásból reméljük a csibét, úgy a remény által adod nekem, hogy Üdvözítőd látására jöjsek, hogy a reményből származzék a látás, mint a csirke a tojásból. A remény tojását kérem tőled, hogy a remény által emelkedjék lelkem a siralom völgyében s örvendjen Üdvözítődben. Talán a kétségbeesés skorpióját fogod adni nekem, hogy miként a skorpió mérge farkának végében van, úgy én életem végéig a bűnben maradjak s a világ gyönyöreiben tetszelegjek, miként a skorpió gyönyörűnek akar látszani? Kérem tőled, Uram, a Krisztus szeretetének kenyerét, mely által, miként a kenyér mindenkinek odaadja magát, hogy így mindig örvendjek Üdvözítődben. S talán ehelyett követ fogsz nekem adni, a szívnek keménységét? Bizony nem. Miért ne volna hát bizalmam, hogy nagy dolgokat kérjek tőled Uram, mikor te magad buzdítasz, hogy egész az alkalmatlankodásig kérjek tőled? S mit tudnék kérni neked kedvesebbet, nekem üdvösebbet, mint hogy add vissza nekem Üdvözítőd örömét? Ízleltem már, mily édes az Úr s mily könnyű

az ő terhe. Jól emlékszem, mily lelki békének s nyugalomnak örvendtem, mikor az Úrban örvendeztem s Üdvözítő Istenemben lelkendeztem. Azért annál inkább fáj lelkemnek, mert tudom, mit vesztettem, tudom, mennyi s mily nagy javaktól maradtam megfosztva, azért kiáltok alkalmatlankodva: add vissza nékem, amit elvettél tőlem bűneim miatt, add vissza, mit önhibámból elvesztettem. Add vissza mindezt az Ő érdemei állal, ki jobbod felől ül s értem közbenjár, hogy érezzem, hogy általa megbékéltél velem s jel legyen Ő szívemen, hogy elmondhassam az apostollal: keresztre feszítettem Krisztussal s élek, de már nem én, hanem Krisztus él bennem. De mert nagy az én törekenységem, erősíts meg jóra kész Lelkeddel, hogy semmi zavaró által el ne szakítottassam Krisztustól, semmi félelem által el ne távolodjam tőled, semmi kín által el ne veszítsem erőmet. Mert nem oly nagy az én erényem, hogy megküzdhetnék az ősi kígyóval s legyőzhetném. Péter tanít rá, mily nagy a mi gyöngeségünk. Ő látott téged, Uram, bizalmasan beszélt veled, ízlelte a hegytetőn dicsőségedet, midőn színed változott s hallotta az Atyának hangját. Csodálatos dolgokat látott saját szemével és sok csodát tett a te erőddel. A vizén járt, mindennap hallotta oly hatalmas, oly édes szavadat, buzgó hitűnek látszott, azt mondta, kész veled a börtönbe s a halálba menni s midőn megjósoltad tagadását, nem hitt neked, saját erejében bízva, inkább hitt önmagának, az embernek, mint neked Istennek. De mikor a szolgáló azt mondta: te is közülük való vagy? egyszerre megrémülve azt mondta, hogy nem. Jött egy másik s azt mondta: valóban azok közül való vagy. És újra azt mondta, hogy nem. Nem tudott szilárdul megállni az asszonyok előtt, hogy állt volna meg a király s a zsarnokok színe előtt? S mikor újra kérdezték és vádolták a körülállók, kezdett esküdni, hogy sohasem ismert téged. Vajon mit mondhatott? Azt hiszem, Istenre s Mózes törvényére esküdött, hogy sohasem ismert léged s így tagadott meg téged, mondván: azt hiszitek, hogy a Szamaritánus tanítványa vagyok, a csábítóé s megszállotté, aki lerontja törvényünket! Én Mózes tanítványa vagyok. Ez nem tudom, honnét való.

Hála Istennek, hogy nem kérdezték tovább, mert ha folytatták volna a kérdéseket, nem szűnt volna meg a tagadás. Ezer kérdés ezer tagadást, ezer hamis esküt, ezer átkot szült volna. Pedig e kérdések csak szavak voltak; gondoljuk csak meg, mi lett volna, ha a zsidók kínvallatáshoz fordultak volna! Bizonyára Péter nem mulasztott volna el semmi eszközt, hogy megszabaduljon kezükből tagadás, hamis eskü, átok és káromlás útján. De te kegyes Uram, reátekintettel és ő rögtön megismerte bűnét. De nem mert nyilvánosan fellépni s megvallani, hogy Isten fia vagy, mert a felsőbb erő még nem erősítette meg. S talán újra is megtagadott volna, ha látta volna előkészíteni a megostoroztatást, azért jobbnak tartotta: kiment és keservesen sírt. De a feltámadás után megjelentél neki s megvigasztaltad s ő mégis elrejtőzött a zsidóktól való félelemből. Látott dicsőségesen mennybe szállni, megerősítettett az angyalok látása s öröme által s mégsem mert nyilvánosan mutatkozni, mert tapasztalatból ismerte meg saját törekenységét, tapasztalta gyöngeségét, azért várta a Szentlelket. Eljött s eltöltte lelkét kegyelemmel, akkor előjött s beszélni kezdett, tanúságot tett feltámadásodról nagy erővel, nem félt sem a fejedelmektől, sem a papoktól, sem az uralkodóktól, a szenvedésben kereste dicsőségét, átölelte a keresztet, mint legfőbb gyönyörét.¹ Azért Uram, erősíts meg engem jóra kész Lelkeddel, hogy mindig Üdvözítőöd örömében maradjak, másképp nem tudnék annyi harc között megállni. A testnek a lélekkel ellentétes vágyai

¹ Krisztus megbocsájtott Péternek, sőt felmagasztalta, mikor egyházának fejévé tette, mert – végtelenül irgalmas. De ne feledjük, hogy Péter is megtett minden tőle telhetőt, hogy nagy hűtlenségét jóvátegye. Mindjárt a háromszoros tagadás után kicsordultak könnyei, forró bánatkönnyei, melyek aztán el sem apadtak többé úgy, hogy a hagyomány szerint valóságos árkokat vájtak Péter orcáin. De Péter nem érte be bánatkönnyeivel, bármily értékesek is az irgalmas Isten előtt, hanem elhagyta otthonát, el hazáját és ment hirdetni Krisztus evangéliumát ezer baj és veszély között, míg végre eljutott Rómába s ott vértanúhalált szenvedett Krisztusért. Nincs bűnbocsánat bűnbánat nélkül és nincs üdvözülés penitenciatartás nélkül.

vannak, a világ minden oldalról szorongat, az ördög nem alszik, ezren esnek el oldalam mellől, tízezren jobbomon, add nekem Lelked erejét, hogy hű és erős bizonyosága legyen hitednek. Ha Péter ennyi adománnyal s kegyelemmel gazdagítva, ily nyomorultul elesett, mit tegyek én, Uram, aki nem láttalak testben, aki nem ízleltem a hegyen dicsőségedet, aki nem láttam csodáidat és csak messziről alig értettem meg csodálatos műveidet, sohasem hallottam hangodat, hanem mindig bűnök közt voltam? Erősíts meg hát jóra kész Lelkeddel, hogy képes legyek állhatatos lenni szolgálatodban s éltetemet adni éretted.

Megtanítom utaidra a gonoszokat és az istentelenek hozzád térnek.

Ha a te utaidra akarom tanítani a gonoszokat, ne vedd azt vakmerőségnek, Uram. Mert nem úgy akarom a gonoszokat tanítani, aminő vagyok: gonosz, becstelen és leláncolt, hanem ha visszaadtad nekem Üdvözítőöd örömét, ha megerősítettél jóra kész Lelkeddel, ha ismét szabaddá tettél, akkor fogom utaidra tanítani a gonoszokat. Nem nehéz ez neked, mert a kövekből is támaszthatasz fiakat Ábrahámnak; nem képezhetnek előtted akadályt bűneim, ha meg akarod tenni. Mert ahol túláradó a bűn, túláradó a kegyelem.

Pál, dúlván-fülván fenyegetésekkel és öldökléssel az Úr tanítványai ellen, felhatalmazást kapott, hogy ha férfiakat és nőket talál, akik téged követnek s a te hitedet vallják, megkötozve hozza Jeruzsálembe. Dühösen, mint ragadozó farkas ment elveszíteni, elragadni, megölni juhaidat, de útközben az üldözés hevében, magában a bűncselekményben, mialatt téged üldözött, mialatt meg akarta ölni tiedet, anélkül, hogy benne valami előkészület a malasztra s a bűn tudata lett volna, mikor minden erővel ellened állt, téged káromolt, téged megvetett, íme, reászáll kegyességed szava: Saul, Saul, miért üldözöl engem? És e hang által egyidőben földre roskadt és fölemelkedett, testileg földre roskadt, lelkiileg fölemelkedett, felköltötte őt, aki aludt s az álomtól terhelt szemeibe világosságodat öntéd, megmutattad arcodat s kimondhatlan irgalmadat árasztottad reá. Aki már meghalt volt, feltámadt, felnyitá szemeit, látott téged és mondá: Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem? S elküldéd a farkast a bárányhoz, elküldted Ananiáshoz. Megkereszteltetett s egyben eltöltetett Szentlélekkel, kiválasztott edény lőn, hogy nevedet a király, a népek s Izrael fiai elé vigye. És rögtön belépve a zsinagógákba, rendíthetetlenül hirdette, hogy te vagy a Krisztus és vitatkozott s mindjobban megerősödött s zavarba hozta a zsidókat. Íme, ó Uram, üldözőből hithirdetővé titted, oly nagygyá, hogy többet fáradott a többi apostoloknál.

Ó, csodálatos a te erőd! S ki állítna neked akadályt, ha a gonoszból igazat, ha üldözőből hithirdetőt akarsz csinálni? Ki áll ellent neked? Ki mondhatja neked: miért teszed ezt? Azt teszed, amit akarsz az égen, a földön, a tenger mélyén és minden mélységekben. Ne tekintsd hát vakmerőségnek, ha nem a magam erejéből, hanem a te erőddel utaidra akarom tanítani a gonoszokat, mert tudom, hogy nem ajánlhatok kegyességed tekintetének kedvesebb dolgot, ez a legnagyobb áldozat, ez a felajánlás, mely neked is leghasznosabb lesz. Ha más emberré változtatsz, utaidra tanítom a gonoszokat, nem Plato s Aristoteles utaira, nem finom okoskodásokra, bölcséleti tantételekre, nem a szónokok felfuvalkodott szavaira, nem világi teendőkre, nem a hiúság útjaira, az utakra, melyek a halálba vezetnek, hanem a te utaidra s a te parancsaidra, melyek az életre vezetnek, nem csak egy útra, hanem sok utakra, mert sok a te parancsolatod, de mind ez utak egyben végződnek. Mert mind egybe van foglalva a szeretetben, mely egybeköti a hívek lelkét úgy, hogy belőlük egy szívet, egy lelket alkot az Úrban. E különböző utak a különböző életetek, mert az egyikken járnak az egyháziak, másikon a szerzetesek, másokon a koldulók, másokon a házasok, másokon az özvegyek vagy a szüzességben élők, egyik úton járnak a fejedelmek, másikon a tudósok, másokon a kereskedők, a különböző állapotú emberek különböző utakon jutnak az égi hazába. Én tehát tanítani fogom a gonoszokat a te utaidra mindegyiknek állapota és képessége szerint és az istentelenek hozzád térnek, mert nem én fogok hozzájuk szólani, hanem a keresztre feszített Krisztus, nem az én

dicséretemre fognak térni, hanem te hozzád, elhagyva utait, hogy a tiedre térjenek s azon járva hozzád eljussanak.

Szabadíts meg engem a vér műveitől, Isten, üdvösségem Istene s nyelvem magasztalni fogja a te igazságodat.

A vérműveiben fuldoklom, Uram s annak mélységéből kiáltok hozzád, Istenem. Uram, hallgasd meg könyörgésemet s ne késedelmezz, mert közel vagyok a halálhoz. Véremnek műve bűneim. Miként a vérben van a testnek élete, úgy a bűnben vagy a bűnös élete: ontsd vérét s az élő lény meghal, vedd el a gyónással a bűnt s a bűnös megszűnik az lenni s megigazul. Íme, én nem csak be vagyok vérezve, de belemerülve a vér műveibe; segíts, Uram, hogy el ne vesszek, ments meg Isten a vér műveitől, te, aki mindent mozgatsz és kormányzol, te, aki egyedül menthetsz meg s akinek kezében van az élet lelke. A vérbűntől szabadíts meg engem, Isten, üdvösségem szerzője, Isten, kiben egyedül van az én üdvösségem.

Szabadíts meg, Uram, amint megszabadítottad Noét a vízözönből. Szabadíts meg, amint megszabadítottad Lótót Sodoma égéséből. Szabadíts meg, amint megszabadítottad Izrael fiait a Vörös-tenger mélyéből. Szabadíts meg, amint megszabadítottad Jónást a hal gyomrából. Szabadíts meg, amint megszabadítottad a három ifjút a tüzes kemencéből. Szabadíts meg, amint megszabadítottad Pétert a tenger veszedelméből. Szabadíts meg, amint megszabadítottad Pált a vizek mélyéből. Szabadíts meg, amint megszabadítottál számtalan bűnöst a halál kezéből s a pokol mélységéből és nyelvem magasztalni fogja a te igazságodat, nyelvem örvendezni fog a te igazságodon, melyet kegyelmed által magamon érezni fogok. Mert a te igazságod, mint az apostol mondja, a Jézus Krisztus hite által mindenekben és mindazok fölött vagy, akik ő benne hisznek.

Örvendezni fog hál nyelvem, magasztalva igazságodat, magasztalva kegyelmedet, magasztalva kegyességedet, meggyónva bűneimet, hogy dicsértessék bennem a te irgalmad, mely ily nagy bűnöst igazolni méltóztatott s mind az emberek megismerjék, hogy üdvözítéd azokat, akik benned remélnek s te, Uram Isten, megmented őket a veszedelemből.

Uram, nyisd meg ajkaimat s szám a te dicséretedet fogja hirdetni.

Nagy dolog a te dicséreted, Uram, mert a te forrásodból származik, melyből a bűnös nem iszik, mert semmi szép nincs a bűnös szájából jövő dicséretben. Szabadíts meg hát a test műveitől, Isten, üdvösségem Istene és nyelvem magasztalni fogja a te igazságodat s akkor, Uram, megnyitod ajkamat, s szám a te dicséretedet fogja hirdetni. Mert tied Dávid kulcsa: te bezárod s senki meg nem nyitja, megnyitod s senki be nem zárja. Nyisd meg hát ajkaimat, miként megnyitottad a kisdetek és csecsemők ajkát, kiknek szájából tökéletes dicséretet vettél. Bizonyára a próféták és apostolok s a többi szentek voltak azok, akik tiszta szívvel s tiszta ajkakkal dicsérték, nem a bölcsészek és szónokok, akik azt mondták: mi a mi szánkkal nagy dolgokat cselekedtünk, ajkunknak mi vagyunk urai, ki az, aki nekünk parancsol? Maguktól nyitották meg ezek ajkukat, nem te voltál az, aki megnyitottad, nem is vettél dicséretet az ő szájukból. A te gyermekeid ellenben, ó Uram, dicsérnek téged s megvetették önmagukat. A bölcsészek ellenkezőleg, mikor azt mutatták, hogy téged akarnak dicsérni, nem akartak egyebet, mint önmagukat dicsőíteni. A te kisdedeid dicsérték a te dicsőségedet, melyet égi kegyelmedből ismertek meg. A bölcselők pedig csak természetes utakon ismerve téged, nem tudták dicséretedet tökéletesen kifejezni. Szentjeid szívükkel, ajkukkal s jó cselekedeteikkel dicsérték téged, a bölcselők ajkukkal s felfuvalkodott bölcsességükkel. A te gyermekeid az egész világon terjesztették a te dicséretedet, a bölcselők kevés tanítványuknak prédikáltak. A te barátaid a te dicséreteddel számtalan embert a bűnből az erényre s az igaz

boldogságra térítettek, a bölcselők sem az erényt igazán, sem az igazi boldogságot nem ismerték. A te szeretteid a te mondhatlan kegyességedet hirdették, melyet szerelmes Fiadban mutattál meg: a bölcselők semmiképp meg nem érthették. Te tehát tökéletes dicséretet vettél a kisdedek és csecsemők szájából, mert mindig az alázatosakat tetszett neked felmagasztalni s megalázni a kevélyeket.

Minthogy tehát te mindig ellenállsz a kevélyeknek, add nekem az igaz alázatot, hogy az én számból vehess tökéletes dicséretet. Adj nekem gyermekded szívet, mert ha nem leszek miként a gyermek, nem mehetek be a mennyek országába. Tégy hasonlónak a kisdedekhez és csecsemőkhöz, hogy mindig élvezzem bölcsességed tejét, mert jobbak a bornál a te emlőid és a bölcsesség jobb minden gazdagságnál s nem lehet hozzá hasonlítani semmit mindabból, amire vágyunk. Mert végtelen kincs az embereknek, s akik ezt megszerzik, részük van az Isten barátságában. Ha tehát gyermekké teszel, tökéletes dicséretet fogsz venni számból s ajkam tökéletesen fogja hirdetni dicséretedet, miként tökéletesen hirdetik a kisdedek és csecsemők.

Mert ha akartad volna, áldozatot mutattam volna be: nem gyönyörködöl az áldozatokban.

Az én szám, Uram, hirdetni fogja a te dicséretedet. Tudom, hogy ez kedves előtted, azt mondván a próféta által: A dicsőítő áldozat tisztel engem s ez az út, mely által megmutatom az embereknek az Isten üdvösségét. Minden bűneimért tehát dicséretet ajánlok fel neked, a kisdedek és csecsemők dicséretét. És miért dicséretet ajánlok fel neked bűneimért, inkább mint áldozatot? Mert ha akartad volna, bizonyly áldozatot mutattam volna be, de az áldozatokban te nem gyönyörködöl. S megengeszteltethet-e a kecskék és borjúk vérével? Vagy aranyat kérsz-e, mikor tied az ég és a föld? Talán azt akarod, hogy neked áldozzam testemet? De te nem akarod a bűnös halálát, hanem hogy megtérjen és éljen. Mindazonáltal sanyargatni fogom mértékkel testemet, hogy alávetve legyen s szolgáljon az értelemnek, de ha ebben túlmegegyek a mértéken, bűnül tulajdonítatik nekem. A ti szolgálatotok, mondja az apostol, okos legyen. És a próféta által mondád: irgalmasságot akarok, nem áldozatot.

Azért az én szám hirdetni fogja a te dicséretedet, mert e felajánlás neked tiszteletet hoz s ez az út, mely nekünk üdvösségedet mutatja. Kész az én szívem, Isten, kész mindent megtenni, ami kedves előtted, a te kegyelmed segítségével felismertem, hogy egyedül ez kedves előtted, ezt ajánlom fel neked, ez lesz mindig szívemben, ez fog visszhangozni ajkaimról: mert ha testi áldozatot akartál volna, bizonyly azt mutattam volna be, mert szívem kegyelmed által kész betölteni akaratomat. De az áldozatokban nem gyönyörködöl, te a testet a lélekért alkottad s nem a testieket, hanem a lelkieket keresed. Mert azt mondd egy helyen: Fiam, add nekem szívedet. Ez az áldozat, mely neked tetszik, hogy felajánljam neked a bűnbánattól s az égi javak szeretetétől lángoló szívemet; többet nem kívánsz. Ebben az égő áldozatban gyönyörködöl.

Áldozat Istennek a kesergő lélek, a töredelmes és alázatos szívet, Isten, nem veted meg.

Bizony a kesergő lélek, nem a kesergő test tetszik neked, mert a test akkor kesereg, ha nincsenek meg a földi dolgok, melyekre vágyik, vagy olyat érez magában, amit gyűlöl. De a lélek a bűn felett kesereg, melyet szeretett Istene ellen elkövetett, fájjalja, hogy Teremtőjét és Megváltóját bántotta meg, megvetette édes jó Atyját. Ez a kesergő lélek jó illatú áldozat előtted, mely keserű ízből a bűnök emlékéből alakul. Mert összegyűjtve a bűnök a szívben s a bűnbánat könnyeivel fűrésztve, kenőcsöt alkot, mely kellemes áldozat előtted, melyet nem vetsz meg, ha neked felajánlják. Aki tehát megtöri kőszívét, a bűnök kemény köveiből alkotottat s megszitalja, hogy a bűnbánat kenőcsét készítse belőle bőséges könnyekkel s

anélkül, hogy kétségbeesnék sok és nagy bűnei felett, alázatosan felajánlja neked ezt az áldozatot, nem fogod azt megvetni, mert nem veted meg a töredelmes és alázatos szívet.

Mária Magdolna nyilvános bűnös nő volt a városban, ilyen kenőcsöt készített, szívének alabástromába helyezte s félelem nélkül belépett a farizeus házába, lábaidhoz borult, nem szégyellt a vendégség közepette zokogni, elnyomva a fájdalomtól nem beszélt. De szíve könnyekben oldódott fel, melyekkel lábaidat mosta, hajával szárította, megkente a kenőccsel s nem szűnt meg csókolni. Ki látott vagy hallott valaha hasonlót? Ez az áldozat tetszett neked s kedves volt előtted, annyira, hogy elébe helyezted a farizeusnak, aki igaznak látszott s szavaiddal jelezni akartad, hogy oly nagy a különbség a farizeus igazsága s Mária igazsága közt, mint a közt, aki vízzel vagy könnyeivel mosta lábaidat, mint aki egyszer csókolta arcodat, és aki nem szűnt meg csókolni lábaidat, olajjal kente fejedet vagy drága kenőccsel lábaidat. Sokkal multa felül Mária a farizeust, mert ez nem adott sem vizet, sem csókot, sem olajat. Nagy a te erőd, ó Uram, nagy a te hatalmad, mely legfőképpen a bocsánatban s irgalomban nyilatkozik, mert látom, hogy nem veted meg a töredelmes és alázatos szívet. Azért törekszem ezt a szívet ajánlani neked s nem szükséges, hogy szavakkal adjam értésedre, mert te Isten vagy, ki a veséket s szíveket vizsgálod; fogadd hát ez áldozatomat s ha az tökéletlen, tedd tökéletessé te, aki egyedül teheted, hogy égő áldozattá legyen, hogy a te végtelen szereteted tüztől égjen, hogy kedves legyen előtted vagy legalább el ne vedd. Mert ha nem veted el, úgy tudom, hogy kegyelmet találtam előtted s egyetlen szentem sem fog elvetni sem égben, sem földön.

Cselekedjél kegyesen Uram, jó akaratodból Sionnal, hogy épüljenek Jeruzsálem kőfalai.

Mert írva vagyon: A szenttel szent leszel s az ártatlannal ártatlan leszel, az őszintével őszinte leszel, s aki gonoszat cselekszik, gonosztevő leszel vele – forró vágyam, hogy minden ember üdvözljön, s az igazság megismerésére érkezzék, mert ez nekik szükséges, nekem üdvösséges. Mert az ő imádságuk s az ő érdemeik és példájuk által feltámadok s mindennap jobb dolgokra buzdítatom.

Kérlek tehát, habár bűnös vagyok, cselekedjél kegyesen jó akaratodból Sionnal, hogy épüljenek Jeruzsálem kőfalai.

Sion a te Egyházad, mert Sion tükröt jelent s a te Egyházad a Szentlélek kegyelme által az Isten dicsőségét tükrözi vissza a jelen élet képessége szerint. Azért mondja az apostol: mi pedig felfödött orcával nézvé, mint tükörben az Úr dicsőségét, ugyanazon képmással változunk át fényesebben és fényesebben az Úr Lelke által.

Uram Istenem, mily kicsiny ma a te Egyházad!

Az egész világon több a hitetlen, mint a keresztény. És a keresztények között hol vannak azok, akik elszakadva a földi dolgoktól, az Úr dicsőségét várják? Bizony keveset találok azokhoz képest, akik a földi dolgokhoz ragaszkodnak és szégyenükkel dicsekszenek. Cselekedjél kegyesen, Uram, jóakarattal Sionnal, hogy növekedjek érdemekben és számban. Őrizd meg az égből s gyakorold kegyelmedet szokásod szerint s küldd az egeből szereteted tüzet, mely minden bűneinket megeméssze. E kegyelmedet gyakorold jóakarattal s ne büntess bennünket bűneink szerint s ne fizess nekünk gonoszságaink szerint, de gyakorold velünk nagy irgalmasságodat.

Te vagy, Uram, a mi Atyánk, a mi örömünk, a mi reményünk s örök üdvösségünk, mindnyájan téled várják, hogy eledelt adj nekik idejében; te adsz nekik és ők gyűjtenek; felnyitod kezedet s minden belelik jóval, de ha elfordítod orcádat, mindenek megrémülnek, elveszed lélegzetüket s elfogynak s a porba visszatérnek.

Küldd lelkedet s felélednek s megújítod a föld színét. Látod, Uram, mily fájdalmas annyi millió ember kárhozata. Megtelik a pokol, s mindennap megürül az Egyház. Kelj fel, Uram, kelj fel, s ne vess el bennünket örökre. Cselekedjél kegyesen Sionnal s tedd, hogy épüljenek

Jeruzsálem kőfalai. S mi más Jeruzsálem, mely a béke látomása, mint a boldogok szent városa, mely a mi anyánk? Falai ledőltek, midőn Lucifer lezuhant angyalaival s helyükbe felvétettek az igaz emberek. Cselekedjél hát, Uram, kegyesen Sionnal, hogy beteljék a választottak száma s felállíttassanak s bevégeztessenek Jeruzsálem új kövekből épült kőfalai, melyek mindig téged dicsérjenek s megmaradjanak örökre.

Akkor veszed kedvesen az igazság áldozatát, az ajándékokat s égő áldozatokat, akkor tesznek oltárodra borjakat.

Amikor te, Uram, jóakaratedből kegyesen cselekedtél Sionnal, akkor veszed kedvesen az igazság áldozatát, kedvesen veszed, mert szereteted tüzevel fogod felemészteni, így fogadtad kedvesen Mózes és Illés áldozatát, mert akkor veszed kedvesen az igazság áldozatát, mikor kegyelmeddel halmozod el a lelkeket, melyek helyesen élni törekednek. S mit használ áldozatot mutatni be neked, Uram, ha nem fogadod kedvesen? Mennyi áldozatot mutatnak be ma neked, melyek ahelyett, hogy kedvesek volnának, utálatosak előtted! És hol van ma az apostolok dicsősége? hol a vértanúk erőssége? hol a hithirdetők gyümölcse? hol a szerzetesek szent egyszerűsége? hol az első keresztények erénye s művei? Kedvesen vetted áldozataikat, mikor kegyelmeddel s erőddel ékesítetted őket. Így, ha kegyesen fogsz cselekedni jóakaratedből Sionnal, akkor fogod kedvesen venni az igazság áldozatát, mert a nép el fog kezdeni helyesen élni, betartani parancsaidat, igazságot gyakorolni s áldásod lesz rajta. Akkor lesznek kedvesek előtted a papok áldozatai, mert elhagyva a földi dolgokat, az égiek felé fordulnak s fejükre száll áldásod kenete. Akkor lesznek kedvesek előtted a szerzetesek áldozatai, akik elhagyva a lanyhaságot, az isteni szeretet tüzétől fognak emésztetni. Akkor a püspökök és hithirdetők borjakat helyeznek oltárodra, mert tökéletesek lévén minden erényben s telve Szentlélekkel nem fognak habozni, hogy lelküket adják bárányaikért.

S mi más a te oltárod, mint a te kereszted, jószágos Jézusom, amelyen feláldoztad magad? És a borjú mi mást jelent, mint a mi testünket? Akkor fognak tehát borjakat helyezni oltárodra, mikor testüket fogják felajánlani a keresztre, azaz kínzásokra és halálra a te nevedért; akkor fog ismét virulni az Egyház, akkor fognak határai tágulni, akkor fog visszhangozni dicséreted a föld határáig, akkor örömmel s vígsággal lesz tele a világ. Akkor fognak örvendezni a szentek dicsőségben s vigadni nyughelyeiken s várni fognak bennünket az élők földjén.

Ami akkor lesz, tedd azt, ó Uram, most nekem, légy kegyes velem a te nagy irgalmasságod szerint, fogadj engem az igazság áldozata gyanánt szent áldozatul, a szerzetes élet égő áldozatát, mint áldozatot a te kereszteden, mely által kiérdemeljem, hogy e nyomorúság völgyéből átmenjek a dicsőségbe, melyet azoknak készítettél, akik téged szeretnek.